

Управителният съвет на Съюза на съдиите в България изразява тежкото си възмущение от безпрецедентното решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет (ВСС) от 12 ноември 2024 г. да назначи досегашния председател на Върховния административен съд (ВАС) Георги Чолаков за временно изпълняващ същата длъжност и след изтичането на срока на правомощията му.

Това решение погазва както текста на задължителното тълкуване, дадено от Конституционния съд в Решение № 4/21.04.2005 г. по конституционно дело 11/2004 г., според което определените в Конституцията мандати на председателите на върховните съдилища не следва да се продължават, така и мотивите на същото решение и становищата по него, които посочват важността на това висшите съдебни длъжности да се заемат за ограничен, предвидим срок от време. Съгласно посоченото решение противоконституционно се явява всяко законодателно или административно решение, което допуска фактическо продължаване на мандата на заемащо длъжността председател на Върховния административен съд лице за неопределен период от време – до встъпването на следващ титуляр.

Съобразяването с изричната конституционна уредба, предвиждаща фиксирана продължителност на мандата на председателите на върховните съдилища и на главния прокурор, и недопустимост на продължаване на същия мандат, както и с посоченото решение на Конституционния съд, задължава Висшия съдебен съвет при хипотеза на изтичане на мандата и липса на избран титуляр да определи изпълняващ функциите измежду съдиите и прокурорите, отговарящи на изискванията за заемане на съответната длъжност. Във Върховния административен съд правораздават над 100 съдии, всички те имат достатъчен професионален опит, а поне няколко притежават и управленски качества, за да поемат временно управлението му. В този смисъл и е напълно лишено от основания позоваването на необходимост от някакъв „защитен механизъм“ чрез

непременното избиране на настоящия председател на ВАС за изпълняващ функциите и след изтичане на срока на мандата му. Подходът на мнозинството в Съдийската колегия на ВСС – да бъде предварително подготвено фактическото продължаване на мандата на сегашния председател на ВАС чрез използване на процедурата, приложима за останалите административни ръководители, представлява демонстративно и грубо незачитане на Конституцията.

Безпрецедентното прокарване на практиката за продължаване без краен срок на титулярството на едни и същи лица на правомощия за управление във висшите органи на съдебната власт вече придобива характеристики на безпринципност. За да се запази конституционния ред, вземането на решения за овластяване на лицата, изпълняващи управленски функции на най-върховно ниво следва да се ръководи не само от формални аргументи, а и от установените конституционни принципи за ограничаване на властовите правомощия и предотвратяването на концентрацията им в една личност.

Намираме за необходимо да посочим и че решението на Съдийската колегия на ВСС да възложи на сегашния председател на ВАС Георги Чолаков да продължи да ръководи съда и след изтичане на мандата му не съответства и на демонстрираните от него качества до момента. Такива примери в досегашния период на неговата дейност като председател на ВАС и член на ВСС са: безпрецедентното му искане за „рестартиране“ на конкурса за повишаване на съдии в търговските отделения на апелативните съдилища от последния месец, направено след обявяване на предварителното класиране в него; толерирането на непрозрачност в работата на Върховния административен съд чрез укриването на данни за точния брой на присъстващите съдии в сградата на същия съд по време на последните избори за членове на Висшия съдебен съвет от съдийската квота и други.

Поради това настояваме Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет да отмени решението си за избор на временно изпълняващ функциите председател на Върховния административен съд и да ги възложи на лице, различно от досегашния председател. Настояваме и същата да заяви ясно принципите, по които ще осъществява кадровите си правомощия и да посочи на обществото какви мерки ще приеме, за да избегне практиката на безкрайно продължаваните мандати на ръководни кадри в съдебната власт.

Призоваваме и субектите, които имат правомощия да сезират Конституционния съд, да поискат тълкуване на текстовете от Конституцията, установяващи продължителността на мандатите на председателите на върховните съдилища и главния прокурор и забраната за тяхно повтаряне, за да бъде изрично изяснен въпросът дали е допустимо овластяване на титулярите на тези длъжности и извън техните мандати под формата на определянето им за изпълняващи функциите до избор на техни приемници.

И накрая, може би се налага да направим един очевиден исторически паралел. В края на XVIII век Франция се намира в политическа криза, което поставя краля в необходимост да опрости данъчната система и за пръв път да обложи с данъци аристократите. За да има сила този кралски декрет обаче, е трябвало да бъде вписан в регистъра на Парламента на Париж – най-висшият съдебен орган в кралството. Съдиите от този парламент, до един представители на аристокрацията, като се усещат в положение на власт, отказват да направят това, за да защитят аристократичните си привилегии. Като няма друг избор, кралят свиква през 1789 г. за пръв път от над един век Генералните щати – представителният орган във френската политика. Депутатите в тях обаче дотолкова са омерзени от корупцията на абсолютистката власт, че предизвикват Френската революция. Последната решително слага край на цялата власт на аристокрацията, а мнозина от представителите на последната се лишават и от главите си – дори и да са били срещу решението на съдиите от Парламента на Париж, което е спряло провеждането на принципна реформа, за да запази установената формално власт.

Тази случка ясно показва, че когато една група хора, позовавайки се на фактически неограничената си власт, за да капсулират и поддържат същата със създаване на непробиваеми привилегирани групи, без да вземат предвид интересите на правосъдието и смисъла на функциите си в държавното управление, накрая рискува да бъде лишена от цялата си власт по хаотичен, но неизбежен начин. Цената на това обаче се плаща не само от samozабравилата се група, а от цялото общество.

Гр. София,

14.11.2024 г.

Управителен съвет на Съюза на съдиите в България